અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ

વિરુદ્ધ

એ. એન. કિદવાઈ, કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સ, શિલોંગ.

(સંલગ્ન અપીલો સાથે)

૩૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૫૭.

[એસ. આર. દાસ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, ભગવતી, વેંકટરામા અય્યર, બી. પી. સિન્હા અને એસ. કે. દાસ, ન્યાયમૂર્તિઓ.]

રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ, તેની સત્તાઓની તબદીલી—પ્રાંતીય સરકારને અપીલ સત્તામંડળની નિમણૂક કરવા અધિકૃત કરતો અધિનિયમ—કાયદેસરતા—શું ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ છે—સરકાર દ્વારા આવી નિમણૂક કરતું જાહેરનામું—માન્યતા—વિસંગતતા—આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ

પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો આસામ અધિનિયમ ૪), કલમ ૩(૩)—ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ (૨૫ અને ૨૬ જ્યોર્જ ૫, પ્રકરણ ૪૨), કલમ ૨૯૬—ઇસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ એક્સાઇઝ એક્ટ (૧૯૧૦ નો ઇસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ અધિનિયમ ૧), કલમ ૯ (૨).

આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ની કલમ ૩(૩) હેઠળ તારીખ ૫ જુલાઈ, ૧૯૫૫ ના જાહેરનામા દ્વારા આસામના ગવર્નર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ અપીલ સત્તામંડળના કેટલાક હુકમોને રદ કરતા, બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પસાર કરાયેલા આસામ હાઇકોર્ટના અનેક ચુકાદાઓ સામે ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ અને કેટલાક અન્ય પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલોમાં તે કલમની કાયદેસરતા અને જે જાહેરનામા દ્વારા કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સને અપીલ સત્તામંડળ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા તે જાહેરનામાની માન્યતાનો સામાન્ય પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો. ૧૯૫૫ માં હરીફ દાવેદારોએ વર્ષ ૧૯૫૬–૫૭ માટે પરવાના આપવા અને દેશી દારૂની દુકાનોની પતાવટ માટે અરજીઓ કરી હતી અને ડેપ્યુટી કમિશનરના હુકમો અને તેમાંથી થયેલી અપીલોમાં એક્સાઇઝ કમિશનરના હુકમોથી અસંતુષ્ટ પક્ષકારોએ અપીલ સત્તામંડળ સમક્ષ અપીલ કરી હતી, જેના હુકમો જણાવ્યા મુજબ હાઇકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યા હતા. ઇસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ એક્સાઇઝ એક્ટ, ૧૯૧૦ હેઠળ, બોર્ડ કે જે આખરી અપીલ સત્તામંડળ હતું તેનો અર્થ પ્રાંતીય સરકાર થતો હતો અને મંત્રીઓ, જેઓ અનિવાર્યપણે ધારાસભાના સભ્યો હતા, તેઓ બોર્ડ તરીકે કાર્ય

કરતા હતા. ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬ દ્વારા, પેટા–કલમ (૧) અન્વયે ધારાસભાના સભ્યો પર બોર્ડ તરીકે કાર્ય કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને પેટા–કલમ (૨) અન્વયે જ્યાં સુધી ધારાસભા તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈઓ ન કરે ત્યાં સુધી તે જ હકૂમત વાપરવા માટે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા ગવર્નરને સત્તા આપવામાં આવી હતી. આસામ સરકારે એક સભ્યની બનેલી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી હતી, જે પ્રથમ બોર્ડ તરીકે અને પાછળથી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ઓળખાતી હતી, જેણે ત્રણ સભ્યોની બનેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે પ્રાંતીય સરકારને સત્તા આપતો આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, ૧૯૪૬ પસાર થયો ત્યાં સુધી કાર્ય કર્યું હતું. ૧૯૪૮ માં આસામ હાઇકોર્ટની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ તરત જ આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ નાબૂદ કરવામાં આવી હતી અને તેની હકૂમત હાઇકોર્ટને અને સદર અધિનિયમની કલમ ૩(૩) હેઠળ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવનાર સત્તામંડળને સોંપવામાં આવી હતી. રિટ પિટિશનોનો નિકાલ કરતી વખતે હાઇકોર્ટે એવો મત લીધો હતો કે ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટની કલમ ૨૯૬(૨) પ્રાંતીય ધારાસભા પર ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાનો આદેશ મૂકતી હતી જે કરવામાં તે નિષ્ફળ ગઈ હતી અને આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૩(૩) ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ દ્વારા ધારાસભાને સોંપવામાં આવેલી ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ રચતી

હતી, અને સદર જાહેરનામું ઈસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ એક્સાઇઝ એક્ટ, ૧૯૧૦ ની કલમ ૯ સાથે વિસંગત હતું, અને, તેથી, વાદગ્રસ્ત અધિનિયમની કલમ ૩(૩) અને જાહેરનામું વ્યર્થ હતા અને અપીલ સત્તામંડળ કાયદેસર રીતે રચાયેલું ન હોવાથી તેના હુકમો રદબાતલ હતા.

ઠેરવેલ કે, આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૩(૩) અને તે હેઠળ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલું જાહેરનામું વ્યર્થ નહોતા.

ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬(૨) નો હેતુ માત્ર કેટલાક પ્રાંતોના ગવર્નરોને અપીલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે અધિકૃત કરવાનો અને આવી ટ્રિબ્યુનલ ક્યાં સુધી કાર્ય કરશે તેની સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવાનો હતો, અને પ્રાંતીય ધારાસભાઓ પર આવી ટ્રિબ્યુનલ સ્થાપવાની જવાબદારી લાદવાનો અથવા સદર અધિનિયમ હેઠળની તેમની કાયદા ઘડવાની સત્તાઓને મર્યાદિત કરવા માટે તેમને ફરજ પાડવાનો નહોતો. જો એવું માની લેવામાં આવે કે તેણે આવી કોઈ જવાબદારી લાદી હતી, તો પણ આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૩(૩) ના ઘડતર દ્વારા આસામ ધારાસભા દ્વારા તે જવાબદારી હાર્દરૂપે સંપૂર્ણપણે અદા કરવામાં આવી હોવાનું ઠેરવવું જોઈએ.

આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ નો જે કરવાનો ઇરાદો હતો તે અત્યાર સુધી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વાપરવામાં

આવતી સત્તાઓ અને હકૂમતને હાઇકોર્ટને અને પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવનાર સત્તામંડળને તબદીલ કરવાનો હતો, અને સદર અધિનિયમની સુસંગત જોગવાઈઓ એ બાબત તદ્દન સ્પષ્ટ કરે છે કે આસામ ધારાસભાએ પોતાનું મન લગાડ્યું હતું અને સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કર્યું હતું કે આવી સત્તાઓ અને હકૂમત એ બંને વચ્ચે વહેંચવામાં આવે.

સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૩), જોકે બહુ સારી રીતે મુસદ્દાબદ્ધ કરવામાં આવી નથી, તેમ છતાં એવી કોઈ શંકા રહેવા દેતી નથી કે ધારાસભાએ પોતે જ તેમાં ઉલ્લેખિત અપીલ સત્તામંડળની રચના કરી હતી અને પ્રાંતીય સરકાર પર જે છોડવામાં આવ્યું હતું તે ભારતીય ધારાસભાઓની સામાન્ય પ્રથાને અનુરૂપ રહીને તેના અધિકારીઓની પસંદગી કરવાનું હતું, અને, પરિણામે, એવું કહી શકાય નહીં કે સરકારને ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ કરવામાં આવ્યું હતું:

"નિયુક્ત" શબ્દનો અર્થ અનિવાર્યપણે પહેલેથી જ નિયુક્ત થયેલ એવો થતો નથી, તેનો અર્થ ભવિષ્યના કોઈપણ સમયે "નિયુક્ત કરવામાં આવનાર" એવો પણ થઈ શકે છે.

વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬ દ્વારા સુધાર્યા મુજબના ઇસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ એક્સાઇઝ એક્ટ, ૧૯૧૦ સાથે કોઈપણ રીતે વિસંગત નહોતો, અને કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સ ડિવિઝનના કમિશનર સમાન જ હતા એવું માની લઈએ

તો પણ, એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી આવતી અપીલો સાંભળવા માટેના સત્તામંડળ તરીકે તેમની નિમણૂક કરવામાં કોઈ અયોગ્યતા નહોતી. તેમજ ડિવિઝનના અન્ય કોઈ કમિશનરના નિર્ણય સામેની અપીલ તેમની સમક્ષ આવવાની સંભાવના પણ જાહેરનામાની માન્યતાને અસર કરી શકે નહીં, અને તેને તે અધિનિયમની કલમ ૯(૨) સાથે વિસંગત હોવાનું ઠેરવી શકાય નહીં.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસ્ડિક્શન: સિવિલ અપીલ નં. ૩૪૬ થી ૩૬૩/૧૯૫૬.

સિવિલ રુલ્સ નં. ૨૬, ૩૧, ૩૨ અને ૩૩/૧૯૫૬ માં આસામ હાઇકોર્ટના તારીખ ૨૩ મે, ૧૯૫૬ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે તથા સિવિલ રુલ્સ નં. ૪૫, ૪૮, ૪૯, ૬૪, ૬૫, ૬૯, ૭૧, ૮૨ અને ૮૫/૧૯૫૬ માં સદર હાઇકોર્ટના તારીખ ૧૨ જૂન, ૧૯૫૬ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૨(૧) હેઠળની અપીલો.

અપીલ નં. ૩૪૬ થી ૩૫૮ માં અપીલકર્તા તરફે: એસ. એમ. લાહિરી, એડવોકેટ-જનરલ ઓફ આસામ, એ. વી. વિશ્વનાથ શાસ્ત્રી અને નૌનિત લાલ.

અપીલ નં. ૩૫૯ માં અપીલકર્તા તરફે: એ. વી. વિશ્વનાથ શાસ્ત્રી, ફખરુદ્દીન અલી અહમદ અને નૌનિત લાલ.

અપીલ નં. ૩૬૦ અને ૩૬૧ માં અપીલકર્તાઓ તરફે: એન. સી. ચેટરજી, ફખરુદ્દીન અલી અહમદ અને નૌનિત લાલ.

અપીલ નં. ૩૬૨ અને ૩૬૩ માં અપીલકર્તાઓ તરફે: ફખરુદ્દીન અલી અહમદ અને નૌનિત લાલ.

અપીલ નં. ૩૪૬ અને ૩૫૯ માં સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ તરફે અને અપીલ નં. ૩૪૭ માં સામાવાળા નં. ૧ તરફે: સી. કે. દફતરી, સોલિસિટર-જનરલ ઓફ ઇન્ડિયા, આર. ચૌધરી, એસ. એન. એન્ડલી, રામેશ્વર નાથ, જે. બી. દાદાચાનજી, પી. એલ. વોહરા અને એસ. સી. દાસ.

અપીલ નં. ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૮, ૩૬૦, ૩૬૧ અને ૩૬૨ માં સામાવાળા નં. ૧ તરફે, અપીલ નં. ૩૫૧, ૩૫૭, ૩૬૧ અને ૩૬૩ માં સામાવાળા નં. ૫ તરફે અને અપીલ નં. ૩૫૬ માં સામાવાળા નં. ૬ તરફે: પી. આર. દાસ, આર. ચૌધરી, એસ. એન. એન્ડલી, રામેશ્વર નાથ, જે. બી. દાદાચાનજી, પી. એલ. વોહરા અને એસ. સી. દાસ.

અપીલ નં. ૩૫૭ અને ૩૬૩ માં સામાવાળા નં. ૧ તરફે: કે. પી. ગુપ્તા.

૩૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૫૭. કોર્ટનો ચુકાદો મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દાસ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દાસ.—આ ચુકાદાથી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૨ હેઠળ આસામ હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા યોગ્યતાના પ્રમાણપત્ર પર આ કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત ૧૮ જુદી જુદી સિવિલ અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવશે. અપીલ નં. ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯ અને

૩૫૯ બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી કેટલીક પિટિશનો પર સદર હાઇકોર્ટ દ્વારા કાઢવામાં આવેલા સિવિલ રુલ્સ નં. ૨૬, ૩૧, ૩૨ અને ૩૩/૧૯૫૬ માં ૨૩ મે, ૧૯૫૬ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા સદર હાઇકોર્ટના ચુકાદા સામે કરવામાં આવેલ છે. બાકીની અપીલો નવ અન્ય સમાન રિટ અરજીઓમાં કાઢવામાં આવેલા નવ અન્ય સિવિલ રુલ્સમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેનો નિકાલ સદર હાઇકોર્ટ દ્વારા ૧૨ જૂન, ૧૯૫૬ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવેલા ચુકાદા દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં માત્ર તેના તારીખ ૨૩ મે, ૧૯૫૬ ના અગાઉના ચુકાદાને અનુસરવામાં આવ્યો હતો. આ દરેક અપીલમાં આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો આસામ અધિનિયમ નં. ૪), જે હવે પછી "૧૯૪૮ નો અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે, તેની કલમ ૩(૩) ની કાયદેસરતાનો અને સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૩) દ્વારા તેમને મળેલી સત્તાની રૂએ આસામના ગવર્નર દ્વારા ૧૯૪૮ ના અધિનિયમ હેઠળ અપીલ સત્તામંડળ તરીકે કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સની નિમણૂક કરતા ૫ જુલાઈ, ૧૯૫૫ ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામા નં. રેક્સ. ૧૮૪/૫૨/૩૯ ની માન્યતાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય છે. તેથી તમામ અપીલોની સુનાવણી એકસાથે કરવામાં આવી હતી.

આપણી સમક્ષ ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલા પ્રશ્નને સાચી રીતે સમજવા માટે આ તબક્કે કેટલીક સુસંગત વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને નિયમોનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે. ૧૯૧૦ માં ઈસ્ટર્ન બેંગાલ એન્ડ આસામ એક્સાઇઝ એક્ટ,

૧૯૧૦ (૧૯૧૦ નો ઇ.બી. એન્ડ આસામ અધિનિયમ ૧) પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જે હવે પછી "૧૯૧૦ નો અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે. તે માદક દારૂ અને માદક ઔષધોની આયાત, નિકાસ, હેરફેર, ઉત્પાદન, વેચાણ અને કબજાને લગતા પૂર્વ બંગાળ અને આસામમાં અમલમાં રહેલા કાયદાને એકત્રિત કરવા અને સુધારવા માટેનો અધિનિયમ છે. કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૨), સુધાર્યા અને અનુકૂલિત કર્યા મુજબ, "બોર્ડ" ની વ્યાખ્યા આસામની પ્રાંતીય સરકાર તરીકે કરે છે. સદર અધિનિયમનું પ્રકરણ ૨ મહેકમ અને નિયંત્રણ અંગેની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૮ અધિકારીઓની નિમણૂક અને તેમને સત્તાઓ આપવા, પાછી ખેંચી લેવા અને સોંપવા માટેની જોગવાઈ કરે છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૯, જે મહત્ત્વની છે, તે નીચે મુજબ હતી:

> ૯(૧) આ અધિનિયમ હેઠળની તમામ કાર્યવાહીમાં, એક્સાઇઝ કમિશનર અને ડિવિઝનના કમિશનર બોર્ડના નિયંત્રણને આધીન રહેશે, અને કલેક્ટર એક્સાઇઝ કમિશનર અને બોર્ડના નિયંત્રણને આધીન રહેશે, અને પ્રાંતીય સરકાર નિર્દિષ્ટ કરે તેવા કિસ્સાઓ અને તેવી બાબતોમાં ડિવિઝનના કમિશનરના નિયંત્રણને પણ આધીન રહેશે.
>
> (૨) આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા આ હેઠળ બનાવેલા કોઈપણ નિયમ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા હુકમો સામે પ્રાંતીય સરકાર આ સંબંધમાં જે નિયમો બનાવે તે નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત કરેલી રીતે નીચે મુજબ અપીલ થઈ શકશે—

(એ) ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર સિવાયના અન્ય કોઈ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમ સામે, ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર સમક્ષ;

(બી) ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમ સામે, એક્સાઈઝ કમિશનર સમક્ષ અથવા, પ્રાંતીય સરકાર નિર્દિષ્ટ કરે તેવા કિસ્સાઓ અને તેવી બાબતોમાં, ડિવિઝનના કમિશનર સમક્ષ; અને

(સી) એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા અથવા ડિવિઝનના કમિંશનર દ્વારા પસાર કરવામા આવેલા કોઈપણ હુકમ સામે, બોર્ડ સમક્ષ.

(૩) પેટા–કલમ (૨) ના ખંડો (એ), (બી) અને (સી) દ્વારા જોગવાઈ ન કરવામાં આવેલા કિસ્સાઓમાં, આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા આ હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા હુકમો સામે પ્રાંતીય સરકાર આ સંબંધમાં બનાવેલા નિયમો દ્વારા જાહેર કરે તેવા કિસ્સાઓમાં અને તેવા સત્તામંડળો સમક્ષ અપીલ થઈ શકશે.

(૪) બોર્ડ, એક્સાઈઝ કમિશનર, ડિવિઝનના કમિશનર (પ્રાંતીય સરકાર નિર્દિષ્ટ કરે તેવા કિસ્સાઓ અને તેવી બાબતોમાં), અથવા ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર પોતાને તાબાના અથવા પોતાના નિયંત્રણને આધીન કોઈપણ અધિકારી અથવા વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવેલી કાર્યવાહી મંગાવી શકશે અને તેના પર પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા હુકમો પસાર કરી શકશે.

પ્રકરણ ૩ માદક પદાર્થોની આયાત, નિકાસ અને હેરફેર અંગેની જોગવાઈ કરે છે. માદક પદાર્થોના ઉત્પાદન, કબજા અને વેચાણ અંગે પ્રકરણ ૪ માં જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. કલમ ૧૮ તે સંબંધમાં કલેક્ટર અથવા એક્સાઇઝ કમિશનર દ્વારા આપવામાં આવેલા પરવાનાની સત્તા હેઠળ અને તેની શરતો અને બોલીઓ અનુસાર સિવાય માદક પદાર્થોના વેચાણ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે અને આવા પ્રતિબંધના અપવાદ તરીકે કેટલીક જોગવાઈઓ કરે છે. પ્રકરણ ૫ સદર અધિનિયમની કલમ ૧૫ અથવા કલમ ૧૬ હેઠળ આપવામાં આવેલા કોઈપણ પરવાના હેઠળ આયાત, નિકાસ, હેરફેર અથવા ઉત્પાદિત કરવામાં આવેલી કોઈપણ આબકારીપાત્ર ચીજવસ્તુ પર સામાન્ય રીતે અથવા કોઈ નિર્દિષ્ટ સ્થાનિક વિસ્તાર માટે જકાત અને ફી લાદવાની અને આવી જકાત વસૂલ કરવાની પદ્ધતિ માટે જોગવાઈ કરે છે. પ્રકરણ ૬ પરવાના, પરમિટ અને પાસ આપવાના નમૂના અને શરતો માટે જોગવાઈ કરે છે. આ પ્રકરણની કલમ ૨૮ કલેક્ટર પર એવા પગલાં લેવાનું ફરજિયાત બનાવે છે જે તેને પરવાના આપવા અને દુકાનોના સ્થાન અંગે સ્થાનિક જાહેર અભિપ્રાય જાણવા માટે શ્રેષ્ઠ રીતે સક્ષમ બનાવી શકે. કલમ ૨૯ પરવાના, પરમિટ અથવા પાસ રદ કરવા અથવા મોકૂફ રાખવા માટેની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૩૨ હેઠળ જે વ્યક્તિને પરવાનો આપવામાં આવ્યો હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિને આવા પરવાનાના નવીનીકરણનો કોઈ દાવો રહેશે નહીં અથવા તેની સમાપ્તિ પર વળતરનો કોઈ દાવો રહેશે નહીં. પ્રકરણ ૭ સામાન્ય જોગવાઈઓ નિર્ધારિત કરે છે. તે પ્રકરણમાં કલમ ૩૬ નો સમાવેશ થાય છે, જે પ્રાંતીય સરકારને સદર અધિનિયમની અથવા

આબકારી મહેસૂલને લગતા તે સમયે અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓનો અમલ કરવાના હેતુ માટે નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે. આ કલમની પેટા–કલમ (૨) ના ખંડો (જી), (એચ) અને (આઇ) હેઠળ પ્રાંતીય સરકારને કોઈપણ માદક પદાર્થના વેચાણ માટેના પરવાના કયા સમયગાળા માટે અને કઈ વ્યક્તિઓને આપી શકાય તેનું નિયમન કરતા, આવા વેચાણ માટે કોઈ પરવાનો આપવામાં આવે તે પહેલાં અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિ અને ખાતરી કરવાની બાબતો નિર્ધારિત કરતા, અને કોઈપણ માદક પદાર્થના કિસ્સામાં આવી ચીજવસ્તુ પર કઈ રીતે જકાત વસૂલ કરવામાં આવશે તે નિર્ધારિત કરતા નિયમો બનાવવાની ચોક્કસ સત્તા આપવામાં આવી છે. ગુનાઓના નિવારણ, શોધ અને તપાસ અંગે પ્રકરણ ૮ માં જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. પ્રકરણ ૯ દંડ અને કાર્યપદ્ધતિ માટે જોગવાઈ કરે છે.

કલમ ૩૬ દ્વારા તેને મળેલી સત્તાની રૂએ આસામની પ્રાંતીય સરકારે વિસ્તૃત નિયમો બનાવ્યા છે. સદર નિયમોનો ભાગ ૪ પરવાના, પતાવટ અને ફી, પરવાનાની મુદત અને સંખ્યા, દુકાનોના સ્થાન, સ્થાનિક જાહેર અભિપ્રાયની ખાતરી, પતાવટ માટેની કાર્યપદ્ધતિ, અમુક વ્યક્તિઓને છૂટક પરવાનો આપવા પર પ્રતિબંધ, પરવાનો આપવા વગેરે બાબતો અંગે જોગવાઈ કરે છે. સદર અધિનિયમ અને નિયમોનું અવલોકન કરવાથી એ સ્પષ્ટ થશે કે કોઈપણ વ્યક્તિને દારૂ વેચવાનો કોઈ નિરપેક્ષ અધિકાર નથી અને સદર અધિનિયમ અને નિયમોનો હેતુ માદક દારૂના વપરાશનું નિયંત્રણ કરવાનો અને તેને મર્યાદિત કરવાનો છે, આવું નિયંત્રણ અને મર્યાદા જાહેર આરોગ્ય અને

નૈતિકતાની જાળવણી માટે અને મહેસૂલ ઊભું કરવા માટે દેખીતી રીતે જ જરૂરી છે.

ત્યારબાદ ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ આવ્યો. તે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ ના રોજ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો. સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯૬, જેના પર આ અપીલોમાંનો મુખ્ય વિવાદ આધારિત છે, તે તેના અનુકૂલન પહેલાં નીચે મુજબ હતી:—

> ૨૯૬ (૧) ફેડરલ અથવા પ્રાંતીય ધારાસભાનો કોઈપણ સભ્ય મહેસૂલી કેસોમાં અપીલો સાંભળવાની અથવા નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત ધરાવતી બ્રિટિશ ભારતમાંની કોઈપણ ટ્રિબ્યુનલનો સભ્ય બની શકશે નહીં.
>
> (૨) જો કોઈપણ પ્રાંતમાં ઉપર જણાવ્યા મુજબની આવી કોઈ હકૂમત આ અધિનિયમના ભાગ ૩ ના પ્રારંભ પૂર્વે તરત જ સ્થાનિક સરકારમાં નિહિત થયેલી હોય, તો ગવર્નર જ્યાં સુધી પ્રાંતીય ધારાસભાના અધિનિયમ દ્વારા તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે જ હકૂમત વાપરવા માટે, પોતાની વ્યક્તિગત વિવેકબુદ્ધિ વાપરીને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓની બનેલી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરશે.
>
> (૩) છેલ્લી પૂર્વગામી પેટા–કલમ હેઠળ રચાયેલી કોઈપણ ટ્રિબ્યુનલના સભ્યોને ગવર્નર પોતાની વ્યક્તિગત વિવેકબુદ્ધિ વાપરીને નક્કી કરે તેવા

પગાર અને ભથ્થાં ચૂકવવામાં આવશે, અને તે પગાર અને ભથ્થાં પ્રાંતના મહેસૂલ પર બોજારૂપ રહેશે.

એ યાદ રહેશે કે ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ બોર્ડ, જેનો અર્થ તેની કલમ ૩(૨) દ્વારા પ્રાંતીય સરકાર થતો હતો, તે આખરી અપીલ સત્તામંડળ હતું. પ્રાંતીય સરકાર મંત્રીઓની બનેલી હતી જેઓ અનિવાર્યપણે ધારાસભાના સભ્યો હતા. હકીકતમાં, આસામમાં મંત્રીઓ બોર્ડ તરીકે કાર્ય કરતા હતા અને ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ આખરી અપીલ સત્તામંડળ તરીકે સત્તા વાપરતા હતા. પાર્લામેન્ટની નીતિ એવી હતી કે આવી પ્રથા બંધ થવી જોઈએ અને તેથી તેણે ઉપર ટાંકેલી કલમ ૨૯૬ ની પેટા-કલમ (૧) દ્વારા તેની સામે પ્રતિબંધ દાખલ કર્યો. જોકે, પાર્લામેન્ટનો ઈરાદો આખરી અપીલનો અધિકાર નાબૂદ કરવાનો નહોતો પરંતુ તેને જાળવી રાખવાનો હતો. પેટા-કલમ (૧) દ્વારા લાદવામાં આવેલા પ્રતિબંધથી બોર્ડ, એટલે કે પ્રાંતીય સરકારને, ૧૯૧૦ ના અધિનિયમ હેઠળ આખરી અપીલ સત્તામંડળ તરીકે કાર્ય કરતા અટકાવવામાં આવ્યું. તેથી, તે અપીલ સત્તા વાપરવા સારુ અન્ય કોઈ સંસ્થા સ્થાપવા માટે કોઈ જોગવાઈ કરવાની હતી. તદનુસાર પાર્લામેન્ટે, કલમ ૨૯૬ ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા, તે પ્રાંતોના ગવર્નરને, જ્યાં તે અધિનિયમના પ્રારંભ પૂર્વે અપીલ સત્તામંડળ પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતું, તે જ હકૂમત વાપરવા માટે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની સત્તા આપી. ગવર્નર દ્વારા આ રીતે રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલે જ્યાં સુધી ધારાસભા દ્વારા તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી હકૂમત વાપરવાની હતી. તે કલમની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા

તેમને મળેલી સત્તાની રૂએ આસામના ગવર્નરે એક સભ્યની બનેલી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી હતી જે પ્રથમ બોર્ડ તરીકે અને પાછળથી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ઓળખાતી હતી. તે સંબંધમાં બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામાઓ દ્વારા વખતોવખત આ ટ્રિબ્યુનલના અધિકારી બદલવામાં આવતા હતા. ગવર્નર દ્વારા આ રીતે રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલે ૧૯૪૬ સુધી કાર્ય કર્યું, જ્યારે આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, ૧૯૪૬ (૧૯૪૬ નો આસામ અધિનિયમ ૨), જે હવે પછી "૧૯૪૬ નો અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે, તે પસાર કરવામાં આવ્યો.

૧૯૪૬ ના અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૧) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે પ્રાંતીય સરકારે એક પ્રમુખ અને બે સભ્યોની બનેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ઓળખાતી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવી જોઈએ. પેટા-કલમ (૨) દ્વારા તેમની સેવાનો સમયગાળો પાંચ વર્ષ તરીકે નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખ અને સભ્યોની લાયકાતો પેટા-કલમ (૩) દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી અને ખાલી પડેલી જગ્યાઓ ભરવા માટે પેટા-કલમ (૪) દ્વારા જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. પેટા-કલમ (૫) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે પ્રમુખ અને બિન-સરકારી સભ્યોને નિર્ધારિત કરવામાં આવે, એટલે કે સદર અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે, તેવો પગાર ચૂકવવો જોઈએ. ટ્રિબ્યુનલની સત્તાઓ અને કાર્યો સદર અધિનિયમની કલમો ૫ અને ૬ દ્વારા વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા હતા. કલમ ૫ ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા ટ્રિબ્યુનલને અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા

અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા તમામ મહેસૂલી કેસોમાં, કે જેમાં સદર અધિનિયમ પૂર્વે તરત જ આવી હકૂમત પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી, અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત આપવામાં આવી હતી. અનુસૂચિમાં નવ અધિનિયમો દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. કલમ ૭ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમ સામે કોઈપણ વધુ અપીલ અથવા પુનરીક્ષણ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો. જોકે, કલમ ૮ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલને પોતાના હુકમોનું પુનરાવલોકન કરવાની સત્તા આપવામાં આવી હતી. કલમ ૯ દ્વારા ગવર્નર દ્વારા રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ નાબૂદ કરવામાં આવી હતી અને જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે સદર ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર રહેલી તમામ અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓ આ અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ગણાશે અને જાણે કે તે તેની સમક્ષ જ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેમ આ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તેનો નિર્ણય કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલી સત્તાની રૂએ પ્રાંતીય સરકારે આખરી અપીલ સત્તામંડળ તરીકે સત્તા વાપરવા માટે ત્રણ સભ્યોની ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી હતી.

આમ, સામાન્ય રીતે કહીએ તો, ૧૯૧૦ ના અધિનિયમ હેઠળ ૩૧ માર્ચ, ૧૯૩૭ સુધી, કલમ ૯ હેઠળ ડેપ્યુટી કમિશનર તરફથી એક્સાઇઝ કમિશનર સમક્ષ અને એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી બોર્ડ, એટલે કે પ્રાંતીય સરકાર સમક્ષ અપીલ થતી હતી. ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ થી, જ્યારે ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ અમલમાં આવ્યો ત્યારથી જૂન ૧૯૪૬ માં જ્યારે ૧૯૪૬ નો

અધિનિયમ પસાર થયો ત્યાં સુધી ડેપ્યુટી કમિશનર તરફથી એક્સાઇઝ કમિશનર સમક્ષ અને એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી આસામના ગવર્નર દ્વારા રચાયેલી એક સભ્યની ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ થતી હતી અને ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલને નાબૂદ કરનાર ૧૯૪૬ ના અધિનિયમના ઘડતર પછી, ડેપ્યુટી કમિશનર તરફથી એક્સાઇઝ કમિશનર સમક્ષ અને એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી ત્રણ સભ્યોની ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ થતી હતી.

૫ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ ના રોજ, આસામ પ્રાંત માટે હાઇકોર્ટની સ્થાપના કરવામાં આવી. ૬ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ ના રોજ, આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રાન્સફર ઓફ પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો આસામ અધિનિયમ ૪) ને આસામના ગવર્નરની સંમતિ મળી. તે ૮ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ ના રોજ સત્તાવાર ગેઝેટમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો, અને કલમ ૧ (૩) હેઠળ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામા દ્વારા તે જ દિવસે અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો. આ ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩ નીચે મુજબ છે:

> ૩ (૧) આ કલમની પેટા-કલમ (૩) ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને આસામ હાઇકોર્ટ મહેસૂલી કેસોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની એવી હકૂમત વાપરશે જે તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદા હેઠળ ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ ના રોજ પૂર્વે તરત જ પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી.

(૨) ખાસ કરીને અને પૂર્વગામી જોગવાઈની સામાન્યતાને બાધ આવ્યા વિના આસામ હાઇકોર્ટને અનુસૂચિ એ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા તમામ મહેસૂલી કેસોમાં, કે જેમાં ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ ના રોજ પૂર્વે તરત જ આવી હકૂમત પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી, અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત રહેશે, અને

(૩) પૂર્વગામી જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના પ્રાંતીય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમ દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ સત્તામંડળ અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતી બાબતોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની એવી હકૂમત વાપરશે જે હાલમાં રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વાપરવામાં આવે છે અને ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ ના રોજ પૂર્વે પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી, અને

(૪) આસામ હાઇકોર્ટ અને પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ સત્તામંડળને કલમ ૭(૨) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કેસોમાં આ અધિનિયમ દ્વારા અનુક્રમે આસામ હાઇકોર્ટ અને પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ સત્તામંડળને તબદીલ કરવામાં આવેલ હકૂમતના ક્ષેત્રની અંદર અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત રહેશે.

આ કલમનો મુસદ્દો ખરેખર વિચિત્ર છે, કારણ કે જ્યારે પેટા–કલમ (૧) અનામતના શબ્દો એટલે કે 'આ કલમની પેટા–કલમ (૩) ની જોગવાઈઓને

આધીન રહીને' થી શરૂ થાય છે અને પેટા–કલમ (૨) પેટા–કલમ (૧) ની સામાન્યતાને બાધ આવ્યા વિના છે, ત્યારે પેટા–કલમ (૩) "પૂર્વગામી જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના", એટલે કે પેટા–કલમો (૧) અને (૨) ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના હોવાનું વ્યક્ત કરવામાં આવ્યું છે. કલમ ૫ સદર અધિનિયમ હેઠળની અપીલ અથવા પુનરીક્ષણની તેની સત્તાઓની રૂએ આસામ હાઈકોર્ટ અથવા "કલમ ૩ (૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ" દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમો સામે કોઈપણ અપીલ અથવા પુનરીક્ષણ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. કલમ ૬ આસામ હાઈકોર્ટ અથવા "કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ" ને અમુક શરતો હેઠળ પોતાના નિર્ણય અથવા હુકમનું પુનરાવલોકન કરવાની સત્તા આપે છે. કલમ ૭ આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલની નાબૂદી અને તેની સમક્ષ પડતર રહેલા કેસોના નિકાલ માટે જોગવાઈ કરે છે. તે નીચે મુજબ છે:

> "૭ (૧) જે તારીખે આ અધિનિયમ અમલમાં આવે તે તારીખથી—
>
> આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ નાબૂદ થઈ ગયેલી ગણાશે; અને તેના પ્રમુખ અને સભ્યોએ ટ્રિબ્યુનલના પ્રમુખ અને સભ્યો તરીકેના તેમના હોદ્દા છોડી દીધેલા ગણાશે.
>
> (૨) જે તારીખે આ અધિનિયમ અમલમાં આવે તે તારીખે સદર ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર રહેલી અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓ આ અધિનિયમ દ્વારા અનુક્રમે હાઈકોર્ટ અને ઉપરોક્ત સત્તામંડળને તબદીલ કરવામાં આવેલા હકૂમતના ક્ષેત્ર અનુસાર આસામ હાઈકોર્ટ અથવા કલમ

૩ (૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ગણાશે અને જાણે કે તે, યથાપ્રસંગ, આસામ હાઇકોર્ટ અથવા સત્તામંડળ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેમ તેનો નિર્ણય કરવામાં આવશે."

કલમ ૭ ની પેટા–કલમ (૧) માં 'ગણાશે' શબ્દના ઉપયોગની યોગ્યતા સમજવી મુશ્કેલ છે અને આ અસ્પષ્ટતાએ આપણી સમક્ષ કેટલીક દલીલોને જન્મ આપ્યો છે જેની ચર્ચા પાછળથી કરવામાં આવશે. કલમ ૮ આસામ હાઇકોર્ટને આ અધિનિયમના હેતુનો અમલ કરવા માટે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત રહીને સત્તાવાર ગેઝેટમાં જાહેરનામા દ્વારા નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે અને તેવી જ સત્તા પ્રાંતીય સરકારને "કલમ ૩(૩) દ્વારા વિચારવામાં આવ્યા મુજબ" તેના દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સત્તામંડળના માર્ગદર્શન માટે નિયમો બનાવવા સારુ આપવામાં આવી છે. સદર અધિનિયમમાં બે અનુસૂચિઓ સમાવિષ્ટ છે. અનુસૂચિ એ માં પાંચ અધિનિયમો સમાવિષ્ટ છે, એટલે કે, ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત પ્રથમ ચાર અને નવમો અધિનિયમ, અને અનુસૂચિ બી માં ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની અનુસૂચિના બાકીના ચાર અધિનિયમો સમાવિષ્ટ છે. કલમ ૩ હેઠળ અનુસૂચિ એ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોમાંથી ઉદ્ભવતી અપીલો અને પુનરીક્ષણો અંગે હાઇકોર્ટ દ્વારા કાર્યવાહી કરવાની રહે છે અને અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોમાંથી ઉદ્ભવતી અપીલો અને પુનરીક્ષણો અંગે પ્રાંતીય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમ દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સત્તામંડળ દ્વારા કાર્યવાહી કરવાની રહે છે.

૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩ (૩) દ્વારા તેને મળેલી સત્તાની રૂએ પ્રાંતીય સરકારે અપીલ સત્તામંડળની સત્તા વાપરવા માટે વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરતા જાહેરનામાઓ વખતોવખત બહાર પાડ્યા હતા. જ્યારે ૮ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ ના રોજ સદર અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો, ત્યારે રેવન્યુ સેક્રેટરીને અપીલ સત્તામંડળ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. જોકે, આશ્ચર્યજનક રીતે, ૧૫ જૂન, ૧૯૪૮ ના રોજ, આસામ સરકારના આબકારી મંત્રીને અપીલ સત્તામંડળ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬ (૧) ની જોગવાઈઓના ખુલ્લા ભંગ તરીકે આને તરત જ પડકારવામાં આવ્યું હતું, અને અંતે આસામ હાઈકોર્ટ દ્વારા તેને અમાન્ય જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ ૧૫ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૫૨ અને ૧૧ મે, ૧૯૫૫ ના રોજ નવા જાહેરનામાઓ બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા, જેમાંના દરેકે તરત જ અગાઉના જાહેરનામાને રદ કર્યું હતું. ૨ જૂન, ૧૯૫૫ ના રોજ, કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિંઝન્સ એન્ડ અપીલ્સ નામની એક નવી જગ્યા ઊભી કરવામા આવી હતી અને ૫ જુલાઈ, ૧૯૫૫ ના રોજ જાહેરનામું નં. રેક્સ. ૧૮૪/૫૨/૩૯ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા તારીખ ૧૧ મે, ૧૯૫૫ ના અગાઉના જાહેરનામાને રદ કર્યા પછી કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન્સ એન્ડ અપીલ્સને અપીલ સત્તામંડળ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.

૧૯૫૫ માં વર્ષ ૧૯૫૬–૫૭ માટે જુદા જુદા વિસ્તારોમાં પરવાના આપવાનો અને દેશી દારૂની દુકાનોની પતાવટનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો. હરીફ દાવેદારોએ તેમની સંબંધિત અરજીઓ રજૂ કરી હતી. ડેપ્યુટી કમિશનરે

સલાહકાર સમિતિની સલાહ પર અમુક વ્યક્તિઓની તરફેણમાં પતાવટ માટેના હુકમો કર્યા હતા. નાસીપાસ થયેલા દાવેદારો દ્વારા એક્સાઇઝ કમિશનર સમક્ષ તરત જ અપીલો દાખલ કરવામાં આવી હતી. એક્સાઇઝ કમિશનરે કેટલાક કિસ્સાઓમાં ડેપ્યુટી કમિશનરના હુકમો કાયમ રાખ્યા હતા અને કેટલાક કિસ્સાઓમાં તેમના હુકમો ઉલટાવી દીધા હતા અને કેટલાક અન્ય દાવેદારોને પરવાનો આપવાનો આદેશ આપ્યો હતો. એક્સાઇઝ કમિશનરના હુકમથી અસંતુષ્ટ પક્ષકારે પ્રાંતીય સરકારના છેલ્લે ઉલ્લેખિત જાહેરનામા દ્વારા રચાયેલા અપીલ સત્તામંડળ સમક્ષ વધુ અપીલ કરી હતી. કેટલાક કિસ્સાઓમાં અપીલ સત્તામંડળે એક્સાઇઝ કમિશનરના હુકમો કાયમ રાખ્યા હતા, કેટલાક કિસ્સાઓમાં તેણે તે ઉલટાવી દીધા હતા અને ડેપ્યુટી કમિશનરના હુકમો પુનઃસ્થાપિત કર્યા હતા અને કેટલાક કિસ્સાઓમાં તેણે એક્સાઇઝ કમિશનરના હુકમો ઉલટાવી દીધા હતા અને ડેપ્યુટી કમિશનરના હુકમો પુનઃસ્થાપિત કર્યા નહોતા પરંતુ ત્રાહિત પક્ષકારો કે જેઓ પણ આવા પરવાનાઓ માટે દાવેદારો હતા તેમને પરવાના આપવા માટેના હુકમો કર્યા હતા. અપીલ સત્તામંડળ દ્વારા કરવામાં આવેલા હુકમથી અસંતુષ્ટ પક્ષકારોએ અપીલ સત્તામંડળના હુકમોને રદ કરતી યોગ્ય રિટ માટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પિટિશનો દાખલ કરી હતી અને અરજ કરેલી રિટ શા માટે કાઢવામાં ન આવે તેનું કારણ દર્શાવવા માટે સામાવાળાઓને અગાઉ ઉલ્લેખિત જુદા જુદા સિવિલ રુલ્સ કાઢવામાં આવ્યા હતા. સિવિલ રુલ્સ નં. ૨૬, ૩૧, ૩૨ અને ૩૩, તમામ સને ૧૯૫૬ ના, હાઇકોર્ટ દ્વારા એકસાથે સુનાવણી માટે લેવામાં આવ્યા હતા.

હાઇકોર્ટ સમક્ષની સુનાવણી વખતે અરજદારો વતી ત્રણ મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યા હતા, એટલે કે:

(૧) કે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) અમાન્ય હતી, કારણ કે (એ) તે કલમ ૨૯૬ (૨) સાથે વિસંગત હતી અને (બી) તે પ્રાંતીય સરકારને આવશ્યક ધારાકીય સત્તા આપતી હતી અને ધારાકીય સત્તાના અતિશય પ્રતિનિધિત્વ બરાબર હતી;

(૨) કે ૫ જુલાઈ, ૧૯૫૫ ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલું જાહેરનામું નં. રેક્સ. ૧૮૪/૫૨/૩૯ ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ ની સમગ્ર યોજના અને નીતિ સાથે વિસંગત હતું; અને

(૩) કે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) માન્ય હતી એવું માની લઈએ તો પણ એકવાર સત્તામંડળની નિમણૂક થઈ ગયા પછી અપીલ સત્તામંડળની નિમણૂક કરવાની પ્રાંતીય સરકારની સત્તાનો અંત આવી ગયો હતો.

પ્રથમ મુદ્દા પર હાઇકોર્ટે એવો મત લીધો કે કલમ ૨૯૬(૨) પ્રાંતીય ધારાસભા પર ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની જવાબદારી મૂકતી હતી પરંતુ પ્રાંતીય ધારાસભા આ હકારાત્મક આદેશનો અમલ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હતી અને કલમ ૨૯૬(૨) દ્વારા તેના પર લાદવામાં આવેલી જવાબદારીના ભંગમાં અપીલ સત્તામંડળની રચના પ્રાંતીય સરકાર પર છોડી દીધી હતી. કલમ ૨૯૬(૨) ના

આ અર્થઘટન પર પાછળથી વધુ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો અને તે હાઇકોર્ટના સમગ્ર ચુકાદામાં ચાલતો મુખ્ય સૂર હોવાનું જણાય છે. હાઇકોર્ટે એવો પણ મત લીધો હતો કે, કલમ ૨૯૬(૨) ઉપરાંત, ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ ની નોંધો ૨, ૩૧ અને ૪૦ સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને ૧૦૦ દ્વારા પ્રાંતીય ધારાસભાને આપવામાં આવેલી ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ રચતી હતી. હાઇકોર્ટે અરજદારની એ દલીલને પણ માન્ય રાખી હતી કે તારીખ ૫ જુલાઈ, ૧૯૫૫ નું જાહેરનામું ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ સાથે વિસંગત હતું. પ્રથમ બે મુદ્દાઓ પર હાઇકોર્ટે લીધેલા મતને ધ્યાનમાં લેતાં તેણે ત્રીજા મુદ્દા પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નહોતો. પરિણામે હાઇકોર્ટે ઠેરવેલ કે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) અને સદર જાહેરનામું વ્યર્થ હતા અને જે અપીલ સત્તામંડળે મહેસૂલી અપીલો સાંભળી હતી તેની રચના માન્ય રીતે કે કાયદેસર રીતે કરવામાં આવી નહોતી અને, તેથી, તેના નિર્ણયો રદબાતલ હતા. તદનુસાર હાઇકોર્ટે સદર હુકમોને રદ કરતી યોગ્ય રિટ કાઢી હતી. અન્ય સિવિલ રુલ્સ પાછળથી સુનાવણી માટે આવ્યા હતા અને ૧૨ જૂન, ૧૯૫૬ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવેલા હાઇકોર્ટના બીજા ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં માત્ર તેના અગાઉના નિર્ણયને અનુસરવામાં આવ્યો હતો અને તદનુસાર હાઇકોર્ટે સદર હુકમોને રદ કરતી સમાન રિટ કાઢી હતી. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ તેમજ કેટલાક પક્ષકારો હાઇકોર્ટના જરૂરી પ્રમાણપત્ર સાથે અપીલમાં આવ્યા છે.

ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ તરફથી મુખ્ય પ્રહાર હાઇકોર્ટના એ મત સામે હતો કે ચુકાદામાં ઉલ્લેખિત બે કારણોસર ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) વ્યર્થ હતી. અગાઉ નિર્દેશ કર્યા મુજબ તે સમગ્ર ચુકાદામાં ચાલતો મુખ્ય સૂર એ હતો કે ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬(૨) દ્વારા પ્રાંતીય ધારાસભા પર ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની જવાબદારી મૂકવામાં આવી હતી. અમે તે કલમના આ અર્થઘટનનો સ્વીકાર કરવા અસમર્થ છીએ. કલમ ૨૯૬ નો હેતુ મહેસૂલી કેસોમાં અપીલ કોર્ટો અંગે જોગવાઈ કરવાનો હતો. પેટા–કલમ (૧) દ્વારા તેણે ફેડરલ અથવા પ્રાંતીય ધારાસભાના સભ્યો પર પ્રતિબંધ લાદ્યો હતો અને મહેસૂલી કેસોમાં અપીલો સાંભળવાની અથવા નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત ધરાવતી બ્રિટિશ ભારતમાંની કોઈપણ ટ્રિબ્યુનલના સભ્યો બનવા પર તેમને મનાઈ ફરમાવી હતી. એવું જણાય છે કે કેટલાક પ્રાંતોમાં આવી હકૂમત, ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટના ભાગ ૩ ના પ્રાર ભ પૂર્વે તરત જ, સ્થાનિક સરકારમાં નિહિત હતી, જેનો અસરકારક અર્થ મંત્રીઓ થતો હતો, જેઓએ અનિવાર્યપણે ધારાસભાના સભ્યો હોવું પડતું હતું. પ્રતિબંધ લાદ્યા પછી અને તે જ સમયે આખરી અપીલનો અધિકાર જળવાઈ રહે તેવો ઇરાદો રાખીને, પાર્લામેન્ટે તે પ્રાંતોમાં કે જ્યાં સદર અધિનિયમના ભાગ ૩ ના પ્રારંભ પૂર્વે તરત જ આવી હકૂમત સ્થાનિક સરકારમાં નિહિત હતી, આખરી અપીલના આ અધિકારને જાળવી રાખવા માટે જોગવાઈ કરવાની હતી. તદનુસાર પાર્લામેન્ટે તે જ હકૂમત વાપરવા માટે ગવર્નરને, પોતાની વ્યક્તિગત વિવેકબુદ્ધિ વાપરીને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓની બનેલી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે

અધિકૃત કર્યા. યાદી ૨ માંની કેટલીક નોંધો સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને ૧૦૦ માં પાર્લામેન્ટે પહેલેથી જ પ્રાંતીય ધારાસભાઓને ફેડરલ કોર્ટ સિવાયની તમામ કોર્ટોની હકૂમત અને સત્તાઓ (નોંધ ૨), માદક અને કેફી ઔષધો (નોંધ ૩૧) અને આબકારી જકાત (નોંધ ૪૦) ના સંબંધમાં કાયદા બનાવવા માટે અધિકૃત કરી હતી. દેખીતી રીતે જ પાર્લામેન્ટનો એવો ઈરાદો નહોતો કે જે પ્રાંતોમાં તે અધિનિયમની તારીખે અપીલ હકૂમત સ્થાનિક સરકારમાં નિહિત હતી તે પ્રાંતોની પ્રાંતીય ધારાસભાઓને ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની આ રીતે આપવામાં આવેલી સત્તા પેટા–કલમ (૨) હેઠળ ગવર્નર દ્વારા ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાથી પ્રભાવિત થાય કે ઓછી થાય અને તદનુસાર તેણે જોગવાઈ કરી કે અપીલ હકૂમત વાપરવા માટે ગવર્નર દ્વારા રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલ પ્રાંતીય ધારાસભાના અધિનિયમ દ્વારા "તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ" કરવામાં આવે ત્યાં સુધી ચાલુ રહેવી જોઈએ. કલમમાંનો સમાપન ખંડ સ્પષ્ટપણે તે સમયબિંદુનો નિર્દેશ કરતો હતો જ્યાં સુધી ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલે કાર્ય કરવાનું હતું. કલમનો હેતુ સ્પષ્ટપણે સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ માંની ઉપરોક્ત નોંધો સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને ૧૦૦ દ્વારા પ્રાંતીય ધારાસભાઓને આપવામાં આવેલી ધારાકીય સત્તા પર કોઈ નિયંત્રણ લાદવાનો નહોતો. કલમ ૨૯૬ ની પેટા–કલમ (૨) દ્વારા પ્રાંતીય ધારાસભા પર "તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ" કરવા માટે કોઈપણ પ્રકારની ફરજ લાદવામાં આવી નહોતી. ખરેખર, આસામ ધારાસભાએ જ્યાં સુધી ૧૯૪૬ નો અધિનિયમ ઘડ્યો નહીં ત્યાં સુધી તેના દ્વારા તે સંબંધમાં કોઈ જોગવાઈ કરવામાં આવી નહોતી. અમે, પૂર્ણ આદર સાથે, કલમ ૨૯૬(૨) માં પ્રાંતીય ધારાસભાને

કોઈ જોગવાઈ કરવાની ફરજ પાડતો કોઈ આદેશ વાંચવા અસમર્થ છીએ. તેનાથી વિપરીત, ઉપર ઉલ્લેખિત નોંધો હેઠળ કોઈ કાયદો બનાવવો કે ન બનાવવો તે તેમાં ઉલ્લેખિત પ્રાંતોમાંની પ્રાંતીય ધારાસભા પર સંપૂર્ણપણે છોડી દેવામાં આવ્યું હતું અને તે પેટા–કલમની એકમાત્ર અસરકારક જોગવાઈ ગવર્નરને ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે અધિકૃત કરવાની અને જ્યાં સુધી ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ કાર્ય કરવાનું ચાલુ રાખી શકે તે સમયમર્યાદા નક્કી કરવાની હતી.

સામાવાળાઓ તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન કાઉન્સેલે હાઈકોર્ટ દ્વારા કલમ ૨૯૬(૨) નું કરવામાં આવેલું આત્યંતિક અર્થઘટન ટકાવી રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો નથી. જોકે, તેમણે ધ્યાન દોર્યું છે કે ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ પ્રાંતીય ધારાસભા દ્વારા "તે સંબંધમાં" અન્ય જોગવાઈ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી ચાલુ રહેવાની હતી અને દલીલ કરી હતી કે "તે સંબંધમાં" શબ્દોને કંઈક અર્થ આપવો જોઈએ. તેમણે દલીલ કરી હતી કે તે શબ્દો પાછળના ભાગ સાથે સંબંધિત હતા અને ગવર્નર દ્વારા ટ્રિબ્યુનલની રચનાનો સંદર્ભ આપતા હતા, અને તે રીતે વાંચતાં પેટા–કલમનો સ્પષ્ટ અર્થ એ હતો કે જ્યાં સુધી પ્રાંતીય ધારાસભા પોતાની ટ્રિબ્યુનલની રચના માટે અન્ય જોગવાઈ ન કરે ત્યાં સુધી ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ કાર્ય કરવાનું ચાલુ રાખવાની હતી. તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની પ્રાંતીય ધારાસભાની સત્તા કલમ ૨૯૬ (૨) માંથી પ્રાપ્ત થઈ નહોતી પરંતુ સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ માંની સુસંગત નોંધો સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને ૧૦૦ દ્વારા તેને આપવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમણે દલીલ કરી હતી કે જ્યાં સુધી તે સત્તાઓની રૂએ પ્રાંતીય ધારાસભા ટ્રિબ્યુનલની રચના ન કરે ત્યાં સુધી

ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ ચાલુ રહેશે એવી જોગવાઈ સ્પષ્ટપણે દર્શાવતી હતી કે ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ એક હંગામી સંસ્થા રહેવાની હતી અને આ સંજોગે ગર્ભિત રીતે પ્રાંતીય ધારાસભા પર તેની સત્તા માત્ર ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે જ વાપરવાની જવાબદારી લાદી હતી. અમે આ દલીલો સ્વીકારવા અસમર્થ છીએ. ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ના ભાગ ૩ ના પ્રારંભ પૂર્વે તરત જ પ્રાંતીય સરકારમાં જે હકૂમત નિહિત હતી તે જ હકૂમત વાપરવા માટે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા ગવર્નરને સત્તા આપવામાં આવી હતી. ગવર્નર દ્વારા આ રીતે રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલ "તે સંબંધમાં" અન્ય જોગવાઈ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી કાર્ય કરવાની હતી. "તે સંબંધમાં" શબ્દો અનિવાર્યપણે ટ્રિબ્યુનલની રચના સાથે જ પાછળથી જોડાયેલા હોવા જરૂરી નથી. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન કાઉન્સેલ સૂચવે છે કે "તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ" શબ્દો વ્યાકરણની દૃષ્ટિએ તરત જ પૂર્વે આવેલા ભાગનો, એટલે કે તે જ હકૂમત વાપરવાનો સંદર્ભ આપી શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો તેઓ દલીલ કરે છે કે પેટા–કલમનો અર્થ એ છે કે જ્યાં સુધી તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ, એટલે કે પ્રાંતીય ધારાસભાના અધિનિયમ દ્વારા તે જ હકૂમત વાપરવા માટે અથવા તેના સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ હકૂમત વાપરવાનું ચાલુ રાખશે. એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળાઓના વિદ્વાન કાઉન્સેલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલું અર્થઘટન આપણને એ તારણ પર લઈ જશે કે પેટા–કલમના સમાપન ભાગનો આશય પેટા–કલમમાં ઉલ્લેખિત તે પ્રાંતોની પ્રાંતીય ધારાસભાઓની ધારાકીય સત્તાઓ પર નિયંત્રણ મૂકવાનો હતો જેથી જો તેઓ

ક્યારેય ઉપર જણાવેલી નોંધો હેઠળની તેમની ધારાકીય સત્તાઓ વાપરવા માંગે તો તેઓ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી શકે પરંતુ ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ના પ્રારંભ વખતે પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા જે હકૂમત વાપરવામાં આવી રહી હતી તે હકૂમત વાપરવાના સંબંધમાં અન્ય કોઈ જોગવાઈ કરી શકે નહીં. આ અર્થઘટન પર માત્ર તે પ્રાંતોની ધારાસભાઓને જ આખરી અપીલનો અધિકાર નાબૂદ કરતા અટકાવવામાં આવશે, જ્યારે અન્ય પ્રાંતો કે જ્યાં ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ના ભાગ ૩ ના પ્રારંભની તારીખે સ્થાનિક સરકાર દ્વારા અપીલ હકૂમત વાપરવામાં આવી રહી નહોતી તેઓ આખરી અપીલનો અધિકાર નાબૂદ કરવા માટે મુક્ત રહેશે. તેઓ દલીલ કરે છે કે જે અર્થઘટન આવા પરિણામ તરફ દોરી જાય છે તેને, જો શક્ય હોય તો, ટાળવું જોઈએ. હાઈકોર્ટ દ્વારા કલમ ૨૯૬ (૨) ના કરવામાં આવેલા અર્થઘટન સામે રજૂ કરવામાં આવેલી ટીકાઓ, જે અગાઉ જણાવ્યા મુજબ સહેજ સુધારેલા સ્વરૂપમાં આપણી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી છે, તે અમને સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય કે તથ્યહીન જણાતી નથી. જોકે, આપણે આપણો નિર્ણય તે વિચારણાઓ પર આધારિત રાખવાની જરૂર નથી, કારણ કે કલમ ૨૯૬ (૨) ના સાદા વાંચન પરથી તેનો હેતુ સ્પષ્ટપણે કેટલાક પ્રાંતોના ગવર્નરોને ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે અધિકૃત કરવાનો અને તેમના દ્વારા આ રીતે રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલ ક્યાં સુધી અપીલ હકૂમત વાપરશે તેની સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવાનો હતો. આથી આગળ જવાનો પેટા-કલમનો ઇરાદો નહોતો. તેને પ્રાંતીય ધારાસભાઓની ધારાકીય સત્તાઓ સાથે કોઈ નિસ્બત નહોતી જે સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને

૧૦૦ દ્વારા પહેલેથી જ નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. તેણે પ્રાંતીય ધારાસભાઓ પર કોઈ કાયદો બનાવવાની કોઈ ફરજ લાદી નહોતી કે પ્રાંતીય ધારાસભાઓની ધારાકીય સત્તાઓ પર કોઈપણ પ્રકારનું નિયંત્રણ લાદ્યું નહોતું. પેટા–કલમ (૨) માંના મહત્ત્વના સમાપન ખંડે માત્ર સમયમર્યાદા નક્કી કરી હતી અને તેથી વધુ કંઈ કર્યું નહોતું. જો સામાવાળાઓના વિદ્વાન કાઉન્સેલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલું અર્થઘટન સ્વીકારવામાં આવે એવું માની લઈએ તો પણ, એટલે કે કલમ ૨૯૬ (૨) દ્વારા પ્રાંતીય ધારાસભા પર ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની જવાબદારી લાદવામાં આવી હતી, તો પણ હમણાં જ જણાવવામાં આવનાર કારણોસર અમે એવો મત ધરાવીએ છીએ કે તે જવાબદારી ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) દ્વારા હાર્દરૂપે સંપૂર્ણપણે અદા કરવામાં આવી છે અને આ આપણને સત્તાના પ્રતિનિધિત્વના સિદ્ધાંત પર આધારિત બીજા મુદ્દાની વિચારણા તરફ દોરી જાય છે.

એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૨૯૬ (૨) માં કોઈ આદેશ સમાવિષ્ટ હતો કે કેમ અને પ્રાંતીય ધારાસભાએ તેનું પાલન કર્યું હતું કે કેમ તે પ્રશ્નો ઉપરાંત, ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩ (૩) એ કારણસર રદ કરવી જોઈએ કે પ્રાંતીય ધારાસભાએ ઉપરોક્ત નોંધો સાથે વાંચતાં કલમો ૯૯ અને ૧૦૦ હેઠળના તેના આવશ્યક ધારાકીય કાર્યો પોતે બજાવ્યા નહોતા પરંતુ તે વાપરવામાં પ્રાંતીય સરકારને માર્ગદર્શન આપવા માટે કોઈ નીતિ કે સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યા વિના પ્રાંતીય સરકારને તે સોંપી દીધા હતા. ૧૯૪૬ ના અધિનિયમનો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો હતો અને એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી

કે તે અધિનિયમે પ્રથમદર્શી રીતે કલમ ૨૯૬ (૨) દ્વારા ધારાસભા પર મૂકવામાં આવેલી જવાબદારીઓ પાર પાડી હતી અને તે પ્રશ્ન ઉપરાંત તે અધિનિયમે નીતિ અને સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યા હતા, એટલે કે, ટ્રિબ્યુનલના સભ્યોની સંખ્યા, તેમની લાયકાતો, કાર્યો, અને તેમના હોદ્દાની મુદત અને મહેનતાણું, અને તે અધિનિયમ દ્વારા ધારાસભાએ પ્રાંતીય સરકારને જે એકમાત્ર સત્તા સોંપી હતી તે ટ્રિબ્યુનલના સભ્યોની પસંદગી કરવાની હતી. સરખામણીમાં એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમે એવી કોઈ ધારાકીય નીતિ કે સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યા નહોતા કે જેના દ્વારા સોંપવામાં આવેલી સત્તા વાપરવામાં પ્રાંતીય સરકારે માર્ગદર્શન મેળવવાનું હોય. તેમ કરીને પ્રાંતીય ધારાસભાએ અસરકારક રીતે પોતાનું કાર્ય ત્યજી દીધું હતું અને પ્રાંતીય સરકારને ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે સમાંતર ધારાકીય સત્તામંડળ બનાવી દીધી હતી. ટૂંકમાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ, ધારાસભાએ પ્રાંતીય સરકારને કહ્યું કે "હું તેમ કરું તેને બદલે તમને જ્યારે અને જેમ ગમે તેમ તમે ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક કરો." એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ધારાસભા આ રીતે પોતાના આવશ્યક ધારાકીય કાર્યો જતા કરી શકે નહીં. ધારાકીય સત્તાના પ્રતિનિધિત્વની સ્વીકાર્ય મર્યાદા અંગે આપણી સમક્ષ વિસ્તૃત દલીલો કરવામાં આવી હતી અને *બુરાહના કેસ*[1] થી માંડીને *ઈન રી, દિલ્હી લોઝ એક્ટ, ૧૯૧૨*[2] અને અંતે *રાજ નારાયણ સિંહ વિરુદ્ધ ધ ચેરમેન, પટના એડમિનિસ્ટ્રેશન કમિટી*[3] સુધીના અસંખ્ય

[1] [૧૮૭૮] એલ.આર. ૫ આઈ.એ. ૧૭૮.
[2] [૧૯૫૧] એસ.સી.આર. ૭૪૭.
[3] [૧૯૫૫] ૧ એસ.સી.આર. ૨૯૦.

ઇંગ્લિશ, અમેરિકન અને ભારતીય આધારભૂત ચુકાદાઓનો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો હતો. જોકે, ૧૯૪૮ ના અધિનિયમના સાચા અર્થ અને અસર અંગે અમે જે મત લીધો છે તેને ધ્યાનમાં લેતાં, ધારાકીય સત્તાઓના પ્રતિનિધિત્વ અને તેની સ્વીકાર્ય મર્યાદાઓના ગૂંચવણભર્યા વિષય પર ચર્ચામાં ઊતરવું અમારા માટે જરૂરી નથી, જેના વિશે મતભેદ માટે નોંધપાત્ર અવકાશ છે.

૧૯૪૮ ના અધિનિયમનું સાચી રીતે અર્થઘટન કરવા માટે કયા સંજોગોમાં અને કયા હેતુ માટે તે કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો તેની સ્પષ્ટ સમજ હોવી જરૂરી છે. એ યાદ રહેશે કે પૂર્વ બંગાળ અને આસામમાં અમલમાં રહેલા આબકારી કાયદા અંગે જોગવાઈ કરતો ૧૯૧૦ નો અધિનિયમ હતો. અગાઉ ટાંકેલી તે અધિનિયમની કલમ ૯(૨) પરથી જણાશે તેમ તે અધિનિયમે અપીલ સત્તામંડળનો ક્રમિક દરજ્જો નિર્ધારિત કર્યો હતો. ત્યારબાદ ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ આવ્યો, જેની કલમ ૨૯૬(૨) દ્વારા ગવર્નરને તે અધિનિયમના પ્રારંભ પૂર્વે તરત જ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા જે અપીલ હકૂમત વાપરવામાં આવી રહી હતી તે વાપરવા માટે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા સત્તા આપવામાં આવી હતી. જ્યાં સુધી પ્રાંતીય ધારાસભા તે સંબંધમાં અન્ય જોગવાઈ ન કરે ત્યાં સુધી ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલે આવી હકૂમત વાપરવાની હતી. ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ દ્વારા આસામ ધારાસભાએ તે અધિનિયમની કલમ ૩ દ્વારા તેને આપવામાં આવેલી સત્તાની રૂએ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આખરી અપીલ સત્તાઓ વાપરવા માટે અન્ય જોગવાઈ કરી હતી. તેની અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા નવ અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા

તમામ મહેસૂલી કેસોમાં, અને કલમ ૯ માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ગવર્નર દ્વારા રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલમાંથી ટ્રિબ્યુનલને તબદીલ થયેલા તમામ કેસોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત ટ્રિબ્યુનલને આપવામાં આવી હતી. ૫ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ ના રોજ આસામ હાઇકોર્ટની હમણાં જ સ્થાપના થઈ હતી. ૧૯૪૮ ના અધિનિયમનો હેતુ, તેના આમુખમાં જણાવ્યા મુજબ, રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વાપરવામાં આવતી સત્તાઓ અને હકૂમતને આસામ હાઇકોર્ટને અને પ્રાંતીય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમ દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સત્તામંડળને તબદીલ કરવાનો હતો. ઉપર ટાંકવામાં આવેલી કલમ ૩ દ્વારા, ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ પૂર્વે તરત જ પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી તેવી મહેસૂલી કેસોમાં, અને ખાસ કરીને સદર અધિનિયમની અનુસૂચિ એ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા તમામ મહેસૂલી કેસોમાં, અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત વાપરવા માટે આસામ હાઇકોર્ટની અપીલ સત્તામંડળ તરીકે રચના કરવામાં આવી હતી. કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૩) દ્વારા પ્રાંતીય સરકારના સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમ દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સત્તામંડળને સદર અધિનિયમની અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતી બાબતોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની એવી હકૂમત વાપરવાની સત્તા આપવામાં આવી હતી જે તે સમયે રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વાપરવામાં આવતી હતી અને ૧ એપ્રિલ, ૧૯૩૭ પૂર્વે પ્રાંતીય સરકારમાં નિહિત હતી. સદર અધિનિયમની અનુસૂચિઓ તરફ વળતાં એ

ધ્યાનમાં આવશે કે ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની અનુસૂચિની પ્રથમ ચાર અને નવમી બાબત ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની અનુસૂચિ એ માં મૂકવામાં આવી છે અને ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની અનુસૂચિની બાબતો ૫ થી ૮ ને ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની અનુસૂચિ બી માં મૂકવામાં આવી છે. ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૭ દ્વારા આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ નાબૂદ થઈ ગયેલી ગણવાની છે અને તેના પ્રમુખ અને સભ્યોએ ટ્રિબ્યુનલના પ્રમુખ અને સભ્યો તરીકેના તેમના હોદ્દા છોડી દીધેલા ગણવાના છે. તે કલમની પેટા–કલમ (૨) આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર રહેલી અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓને ૧૯૪૮ ના અધિનિયમ દ્વારા અનુક્રમે હાઇકોર્ટ અને ઉપરોક્ત સત્તામંડળને તબદીલ કરવામાં આવેલા હકૂમતના ક્ષેત્ર અનુસાર આસામ હાઇકોર્ટ અથવા કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળને તબદીલ કરે છે અને આદેશ આપે છે કે હાઇકોર્ટ અને ઉપરોક્ત સત્તામંડળે જાણે કે આવી અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓ, યથાપ્રસંગ, આસામ હાઇકોર્ટ અથવા સત્તામંડળ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેમ તેનો નિર્ણય કરવો જોઈએ. કલમ ૮ અન્ય લોકો ઉપરાંત પ્રાંતીય સરકારને કલમ ૩(૩) દ્વારા વિચારવામાં આવ્યા મુજબ તેના દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સત્તામંડળના માર્ગદર્શન માટે નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે. સદર અધિનિયમની સુસંગત જોગવાઈઓ વાંચતાં એ તદ્દન સ્પષ્ટ થાય છે કે આસામ ધારાસભાએ પોતાનું મન લગાડ્યું હતું અને નિર્ધારિત કર્યું હતું કે ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ નાબૂદ કરવી જોઈએ; કે ધારાસભાએ પોતાનું મન લગાડ્યું હતું અને વધુમાં નિર્ધારિત કર્યું હતું કે આસામ

રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલની હકૂમત અને સત્તાઓ બે સંસ્થાઓ વચ્ચે વહેંચવી જોઈએ, એટલે કે, અનુસૂચિ એ માં નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતો હાઇકોર્ટ પાસે જવી જોઈએ અને અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતો કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ પાસે જવી જોઈએ. દલીલોના એક તબક્કે બંને સંસ્થાઓ વચ્ચે અપીલ સત્તાઓની વહેંચણીનો તાર્કિક આધાર શોધી કાઢવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જે અપીલો અથવા પુનરીક્ષણોમાં સરકારનું હિત હતું તે હાઇકોર્ટને મોકલવામાં આવ્યા હતા. અનુસૂચિઓમાંના અધિનિયમોનો સંદર્ભ વહેંચણીના આ આધારને સમર્થન આપતો નથી, કારણ કે આસામ ફોરેસ્ટ રેગ્યુલેશન, જે અનુસૂચિ બી માં તેની બાબત (૩) તરીકે મૂકવામાં આવેલ છે, તે હેઠળ ઉદ્ભવતી અપીલો અને પુનરીક્ષણોમાં સરકારનું સ્પષ્ટપણે હિત હોઈ શકે છે. એવું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે મહેસૂલી બાબતોના સંબંધમાં અપીલો અને પુનરીક્ષણો હાઇકોર્ટને સોંપવામાં આવ્યા છે. પરંતુ અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કેટલાક અધિનિયમો મહેસૂલને લગતા છે. તેથી, બંને સંસ્થાઓ વચ્ચે અપીલ સત્તામંડળની વહેંચણી માટે તાર્કિક આધાર શોધવાનો અને તેની ખાતરી કરવાનો પ્રયાસ કરવો નિરર્થક છે. તેમજ અમે માનતા નથી કે આવી વહેંચણી માટે કોઈ તાર્કિક આધારનું અનુમાન લગાવવું જરા પણ જરૂરી છે. એટલું કહેવું પૂરતું છે કે ધારાસભાએ પોતાની સમજદારીથી અને સુગમ વહીવટના હિતમાં આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વાપરવામાં આવતી કેટલીક અપીલ અને પુનરીક્ષણ સત્તાઓ હાઇકોર્ટને અને બાકીની કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળને સોંપવાનું યોગ્ય માન્યું છે.

આસામ ધારાસભા કોઈ ભૂલ કે ગેરસમજ હેઠળ કાર્ય કરી રહી હતી એવી ધારણા પર આપણી સમક્ષ બે વૈકલ્પિક દલીલો રજૂ કરવામાં આવી છે. પ્રથમ તો એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ધારાસભા એવી ભૂલભરેલી માન્યતા હેઠળ હતી કે ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપવામાં આવેલી ટ્રિબ્યુનલ તે અધિનિયમના હેતુ માટે નાબૂદ કરવામાં આવી હોવા છતાં ૧૯૪૮ ના અધિનિયમના હેતુ માટે અસ્તિત્વમાં રહેલી ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ચાલુ રહી હતી. આ દલીલ ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૭(૧) માં "ગણાશે" શબ્દના અકુશળ ઉપયોગ પર આધારિત છે. પરંતુ તે કલમની પેટા–કલમ (૨) ને ધ્યાનમાં લેતાં આ દલીલ એક ક્ષણ માટે પણ ટકી શકે નહીં, જેના દ્વારા ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની તારીખે અને ત્યારથી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર રહેલી અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓ આસામ હાઇકોર્ટ અથવા કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ગણવાની હતી અને આસામ હાઇકોર્ટ અથવા સદર સત્તામંડળને જાણે કે તે, યથાપ્રસંગ, આસામ હાઇકોર્ટ અથવા સત્તામંડળ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેમ આવી અપીલો અને અરજીઓનો નિર્ણય કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. આ દર્શાવે છે કે આસામ હાઇકોર્ટ અને સદર સત્તામંડળ, તેથી, જૂની આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ કરતાં તદ્દન ભિન્ન સંસ્થાઓ છે. તેથી, સંભવતઃ એવી દલીલ કરી શકાય નહીં કે જૂની ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની ટ્રિબ્યુનલ, તેની નાબૂદી હોવા છતાં, ૧૯૪૮ ના અધિનિયમના હેતુ માટે અસ્તિત્વમાં ચાલુ રહી હતી, કારણ કે કલમ ૭ ની પેટા–કલમ (૨) જૂની આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર

રહેલી અપીલો અને પુનરીક્ષણ માટેની અરજીઓનો નિર્ણય કરવા માટે ૧૯૪૬ ના અધિનિયમની ટ્રિબ્યુનલને નહીં પરંતુ હાઇકોર્ટ અને કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળને સ્પષ્ટપણે અધિકૃત કરતી હતી.

વૈકલ્પિક દલીલ એવી હતી કે ૧૯૪૮ નો અધિનિયમ ઘડવામાં ધારાસભા એ આધાર પર આગળ વધી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ સ્થાપવાની સત્તા ધારાસભામાં નહીં પરંતુ પ્રાંતીય સરકારમાં રહેલી હતી અને, તેથી, ૧૯૪૮ નો અધિનિયમ અપીલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટેનો અધિનિયમ હોવાનો દાવો કરતો નહોતો પરંતુ સદર અધિનિયમનો હેતુ તેના આમુખમાં જણાવ્યા મુજબ માત્ર અપીલ સત્તાઓ વહેંચવાનો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ અધિનિયમ દ્વારા ધારાસભાએ પોતે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી નહોતી કે પ્રાંતીય સરકારને ટ્રિબ્યુનલ સ્થાપવા માટે અધિકૃત પણ કરી નહોતી. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જો ધારાસભાએ પ્રાંતીય સરકારને ટ્રિબ્યુનલ સ્થાપવા માટે અધિકૃત કરી હતી એવું માની લઈએ તો પણ તેમાં ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ થયું હતું. અમે આ વૈકલ્પિક દલીલની યથાર્થતા સ્વીકારવા અસમર્થ છીએ. ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે અભિવ્યક્તિનું કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપ હોવું જરૂરી નથી. આસામ હાઇકોર્ટ નિઃશંકપણે એક અસ્તિત્વમાં રહેલી ટ્રિબ્યુનલ હતી, પરંતુ કલમ ૩(૧) અને (૨) સિવાય, તે હાઇકોર્ટ સદર અધિનિયમની અનુસૂચિ એ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતા તમામ મહેસૂલી કેસોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત ધરાવતું અપીલ સત્તામંડળ નહોતી. તે ૧૯૪૮ નો અધિનિયમ છે જે,

કલમ ૩ ની પેટા–કલમો (૧) અને (૨) દ્વારા, આવી હકૂમત વાપરવા માટે આસામ હાઇકોર્ટની અપીલ સત્તામંડળ તરીકે રચના કરે છે અને આ તેણે માત્ર એટલું કહીને કર્યું છે કે આસામ હાઇકોર્ટ આવી હકૂમત વાપરશે અથવા આસામ હાઇકોર્ટને અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની હકૂમત રહેશે. જો કલમ ૩ ની પેટા–કલમો (૧) અને (૨) ની ભાષા આસામ હાઇકોર્ટની અપીલ સત્તામંડળ તરીકે રચના કરવા માટે પૂરતી હોય, તો તે જ કલમની પેટા–કલમ (૩) ની ભાષા તેની અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતી બાબતોમાં અપીલો સાંભળવાની અને નિર્ણયોનું પુનરીક્ષણ કરવાની આવી હકૂમત વાપરવા માટેના અપીલ સત્તામંડળ તરીકે તેમાં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળની રચના બરાબર કેમ નથી? સદર પેટા–કલમનો મુસદ્દો નિઃશંકપણે અત્યંત અકુશળ અને અયોગ્ય રીતે ઘડવામાં આવ્યો છે. જોકે, પેટા–કલમના ઘડવૈયાઓનો ઈરાદો તદ્દન સ્પષ્ટ જણાય છે કે ધારાસભાએ પોતે જ પોતાનું મન લગાડ્યું હતું અને અપીલ સત્તામંડળની રચના કરી હતી. જો તેમ ન હોત તો સદર અધિનિયમની તારીખથી અમલમાં આવેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલની નાબૂદી પછી, અનુસૂચિ બી માં નિર્દિષ્ટ કરેલા અધિનિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ અપીલો અને પુનરીક્ષણો સાંભળવાની હકૂમત વાપરવા અંગે શૂન્યાવકાશ સર્જાયો હોત અને પડતર રહેલી અપીલો અને પુનરીક્ષણો અથવા તે જુદા જુદા અધિનિયમો હેઠળ ઉદ્ભવતી ભાવિ અપીલો અને પુનરીક્ષણો અંગે કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ સત્તામંડળ ન હોત. વધુમાં એ પણ નોંધવાનું છે કે પેટા–કલમમાં "રચાયેલ" નહીં પરંતુ "નિયુક્ત" શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં

આવ્યો છે. "નિયુક્ત" શબ્દ કોઈપણ સત્તામંડળની રચના દર્શાવવા માટે અયોગ્ય છે પરંતુ તે સત્તામંડળની અપીલ સત્તાઓ વાપરવા માટે પહેલેથી જ રચાયેલા સત્તામંડળના સભ્યોની પસંદગી દર્શાવવા માટે તદ્દન યોગ્ય છે. સમગ્ર અધિનિયમને તાર્કિક અર્થ આપવા માટે આપણે એ તારણ પર આવવું જ પડે છે કે પેટા–કલમ (૩) દ્વારા ધારાસભાએ પોતે સત્તામંડળની રચના કરી હતી અને માત્ર તે સત્તામંડળમાં માણસો મૂકવાનું અને તે સત્તામંડળની ફરજો બજાવવા માટે વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવાનું પ્રાંતીય સરકાર પર છોડ્યું હતું. આ રીતે સત્તામંડળોની રચના કરવાની ભારતીય ધારાસભાઓની સામાન્ય પ્રથા હોવાનું જણાય છે. આવી ધારાકીય પ્રથાના સમર્થનમાં નીચેના અધિનિયમોનો સંદર્ભ લઈ શકાય:

૧. ધ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ રેવન્યુ એક્ટ, ૧૯૨૪ (૧૯૨૪ નો અધિનિયમ નં. ૪), કલમ ૨.

૨. ધ ઇન્ડિયન બોઇલર્સ એક્ટ, ૧૯૨૩ (૧૯૨૩ નો અધિનિયમ ૫), કલમ ૨૦.

૩. બેંગાલ બોર્ડ ઓફ રેવન્યુ એક્ટ, ૧૯૧૩, કલમો ૩ અને ૪.

૪. ધ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૩૯ (૧૯૩૯ નો અધિનિયમ ૪), કલમ ૬૪.

૫. ધ ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો અધિનિયમ ૬૩), કલમ ૧૦૭.

૬. શેડ્યુલ ડિસ્ટ્રિક્ટ્સ એક્ટ (૧૮૭૪ નો ૧૪ મો), કલમ ૬.

૭. એસેન્શિયલ સપ્લાયઝ (ટેમ્પરરી પાવર્સ) એક્ટ, ૧૯૪૬, કલમ ૪.

૮. ૧૯૪૭ નો આસામ અધિનિયમ ૧૭ (સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ), કલમ ૩૦.

૯. ૧૯૪૬ નો બોમ્બે અધિનિયમ ૫ (સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ), કલમ ૨૧.

૧૦. બેંગાલ રો જ્યુટ ટેક્સેશન એક્ટ (૧૯૪૧ નો ૧૧ મો), કલમ ૨૧.

૧૧. એક્સ્ટ્રા પ્રોવિન્શિયલ જ્યુરિસ્ડિક્શન એક્ટ, ૧૯૪૭ (૧૯૪૭ નો કેન્દ્રીય અધિનિયમ ૪૭), કલમો ૩ અને ૪.

૧૨. ગારો હિલ્સ રેગ્યુલેશન ૧/૧૮૮૨, કલમ ૬.

૧૩. આસામ રિકવિઝિશન એન્ડ કંટ્રોલ ઓફ વ્હીકલ્સ એક્ટ (૧૯૫૦ નો અધિનિયમ ૩૨), કલમ ૯.

૧૪. આસામ અધિયાર્સ પ્રોટેક્શન એન્ડ રેગ્યુલેશન એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો અધિનિયમ ૧૨), કલમ ૯.

૧૫. આસામ ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ એક્વિઝિશન એક્ટ (૧૯૫૦ નો ૩૧ મો), કલમ ૭.

"નિયુક્ત" શબ્દનો અર્થ અનિવાર્યપણે પહેલેથી જ નિયુક્ત થયેલ એવો થતો નથી. તેનો અર્થ ભવિષ્યના કોઈપણ સમયે "નિયુક્ત કરવામાં આવનાર" એવો પણ થઈ શકે છે. જ્યારે સદર અધિનિયમની તારીખ પછી પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા કોઈ વ્યક્તિની નિમણૂક કરવામાં આવે છે, ત્યારે ત્યારબાદ તરત જ તેને પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ વ્યક્તિ તરીકે સારી રીતે વર્ણવી શકાય.

ત્યારબાદ એવું સૂચવવામાં આવ્યું છે કે જો ધારાસભાએ પોતે જ સત્તામંડળની રચના કરી હોત તો પણ, તેણે સભ્યોની નિમણૂકના સંબંધમાં આવશ્યક ધારાકીય કાર્યો સોંપી દીધા હતા, કારણ કે ધારાસભાએ ટ્રિબ્યુનલની ફરજો બજાવવા માટે નિયુક્ત કરવામાં આવનાર વ્યક્તિઓની સંખ્યા, લાયકાત, મહેનતાણું અથવા સેવાના સમયગાળા અંગે કોઈ નીતિ કે સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યા નહોતા. અમે માનતા નથી કે આ દલીલમાં કોઈ વજુદ છે. ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬(૨) પોતે જ, જેણે ગવર્નરને ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા માટે અધિકૃત કર્યા હતા, ટ્રિબ્યુનલના સભ્યો તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવનાર વ્યક્તિઓની પાત્રતા માટે કોઈ લાયકાત દર્શાવતી નહોતી. એ સ્પષ્ટ છે કે ટ્રિબ્યુનલે એક્સાઇઝ કમિશનરના નિર્ણય પર અપીલમાં બેસવાનું હતું અને તે બાબત પોતે જ કંઈક નિર્દેશ આપે છે કે ટ્રિબ્યુનલમાં નિયુક્ત કરવામાં આવનાર વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓ પાસે આવા ઉચ્ચ અધિકારીઓ તરફથી આવતી અપીલો અંગે કાર્યવાહી કરવા માટે જરૂરી ક્ષમતા અને યોગ્યતા હોવી જોઈએ. અમે માનતા નથી કે ધારાકીય સત્તાનું અતિશય પ્રતિનિધિત્વ થયું છે.

અંતે એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ ઘડવામાં ધારાસભાનો ઈરાદો, અન્ય બાબતોની સાથે, એક્સાઇઝ એક્ટની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવાનો હતો અને વાદગ્રસ્ત અધિનિયમના કોઈપણ ભાગમાં એવું કંઈ નહોતું જે દર્શાવે કે ધારાસભાનો ઈરાદો ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓ રદ કરવાનો હતો. એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૯ ના કોઈપણ ભાગના ગર્ભિત રદીકરણનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો. આ દલીલ એ હકીકતને નજરઅંદાજ કરે છે કે આસામમાં "બોર્ડ" નો અર્થ પ્રાંતીય સરકાર થતો હતો. કલમ ૨૯૬ (૧) દ્વારા ધારાસભાના સભ્યોને, જેમાં મંત્રીઓનો સમાવેશ થતો હતો, કોઈપણ અપીલ સત્તા વાપરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને કલમ ૨૯૬(૨) દ્વારા ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ના પ્રારંભ પૂર્વે તરત જ પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા જે અપીલ હકૂમત વાપરવામાં આવી રહી હતી તે વાપરવા માટે ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવા ગવર્નરને અધિકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. તેથી, ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ બોર્ડ એટલે કે પ્રાંતીય સરકારની હકૂમત લઈ લેવામાં આવી હતી અને પ્રથમ ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલમાં અને ત્યારબાદ ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત કરવામાં આવી હતી, અને આ અપીલ હકૂમત ૧૯૪૮ ના અધિનિયમ દ્વારા આસામ હાઇકોર્ટ અને છેલ્લે ઉલ્લેખિત અધિનિયમની કલમ ૩ (૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ વચ્ચે વહેંચવામાં આવી હતી. આ સંજોગોમાં, વાદગ્રસ્ત અધિનિયમમાં એવું કંઈ નથી જે ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬ દ્વારા સુધાર્યા મુજબની કલમ ૯ (૨) સાથે વિસંગત હોય. ત્યારબાદ

એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૯ ની યોજના હેઠળ એક્સાઇઝ કમિશનર અને ડિવિઝનના કમિશનર પાસે લગભગ સમાન કક્ષાની સત્તાઓ હતી, કે ડિવિઝનના કમિશનરની સત્તાઓ વધુ મર્યાદિત હતી કારણ કે તે માત્ર પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતો પૂરતી જ સંબંધિત હતી અને એક્સાઇઝ કમિશનરના હુકમો સામે ડિવિઝનના કમિશનર સમક્ષ કોઈ અપીલ માટે કલમ ૯ માં કોઈ જોગવાઈ નહોતી. આ વાત સાચી છે, પરંતુ "બોર્ડ" એટલે કે પ્રાંતીય સરકારનું સ્થાન ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૩૫ ની કલમ ૨૯૬(૨) દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી આવતી અપીલો અને પુનરીક્ષણો સાંભળવા માટેના સત્તામંડળ તરીકે ગવર્નર દ્વારા આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવામાં આવી હતી. ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલનું સ્થાન ૧૯૪૬ ના અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલે લીધું હતું, જેનું સ્થાન બદલામાં બે સત્તામંડળોએ, એટલે કે આસામ હાઇકોર્ટ અને ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળે લીધું હતું. કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સ ડિવિઝનના કમિશનર સમાન જ છે એવું માની લઈએ તો પણ, એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી આવતી અપીલો સાંભળવા માટેના સત્તામંડળ તરીકે તેમની નિમણૂક કરવામાં અમને કોઈ અયોગ્યતા જણાતી નથી. એ વાત સાચી છે કે પ્રાંતીય સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતોમાં ડિવિઝનના કમિશનરના નિર્ણય સામેની અપીલ શરૂઆતમાં બોર્ડ સમક્ષ અને ત્યારબાદ ગવર્નરની ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અને પછી આસામ રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અને અંતે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૩) માં ઉલ્લેખિત

ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ થતી હતી. ડિવિઝનના કમિશનરના નિર્ણય સામેની અપીલ કલમ ૩ (૩) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ આવવાની સંભાવના અમારા મતે જે જાહેરનામા દ્વારા કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સની કલમ ૩ (૩) દ્વારા વિચારવામાં આવેલા સત્તામંડળ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી તે જાહેરનામાની માન્યતાને અસર કરી શકે નહીં. વધુમાં વધુ એવું બની શકે કે કલમ ૩ (૩) હેઠળ ઉલ્લેખિત સત્તામંડળની સત્તાઓ વાપરતા કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સ પોતાના જ હુકમ સામેની અપીલો સાંભળવા માટે ગેરલાયક ઠરી શકે, પરંતુ તે બાબત એક્સાઇઝ કમિશનર તરફથી આવતી અપીલો સાંભળવાની તેમની સત્તાને અસર કરતી નથી. તે પરિસ્થિતિ પણ ઉપસ્થિત થશે નહીં, કારણ કે એક્સાઇઝ રુલ્સના રુલ ૩૪૧ હેઠળ બાકાત રાખવામાં આવેલા વિસ્તારોમાં કમિશનર ઓફ હિલ્સ ડિવિઝન એન્ડ અપીલ્સ દ્વારા નિર્ણય કરાયેલા કેસોમાંથી ઉદ્ભવતી અપીલો ગવર્નર સમક્ષ જશે. કોઈપણ સંજોગોમાં એક્સાઇઝ કમિશનરના નિર્ણયો સામેની અપીલોની સુનાવણી અંગે જાહેરનામા અને ૧૯૧૦ ના અધિનિયમની કલમ ૯ ના તથાકથિત સિદ્ધાંત કે નીતિ વચ્ચે કોઈ વિસંગતતા જણાતી નથી. અમારા મતે આ મુદ્દામાં કોઈ વજુદ નથી.

આપણી સમક્ષ કાયદાનો કે હકીકતનો અન્ય કોઈ મુદ્દો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. અમારા મતે ઉપર જણાવેલા કારણોસર હાઇકોર્ટના જે ચુકાદાઓ સામે અપીલ કરવામાં આવી છે તે રદ કરવા જોઈએ અને અપીલ સત્તામંડળના ચુકાદાઓ પુનઃસ્થાપિત કરવા જોઈએ. તદનુસાર તમામ અપીલો મંજૂર કરવામાં

આવે છે. અમને એવું લાગે છે કે આ વિવાદ સુસંગત અધિનિયમના અકુશળ મુસદ્દાને કારણે ઉપસ્થિત થયો હતો અને આ સંજોગોમાં, ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ તેના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલોમાં સફળ થયું હોવા છતાં, તેના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કોઈપણ અપીલમાં અમે તેની તરફેણમાં ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરતા નથી. અન્ય અપીલોમાંના સફળ અપીલકર્તાઓને તેમની સંબંધિત અપીલોનો ખર્ચ તે અપીલોમાંના ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ સહિતના સામાવાળાઓ પાસેથી મળશે.

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.